"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Geo. Lulchak, President.

Subscription per year $4.00

Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

газета для робочого люду — виходить три разів на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Мекгрегор, у Вінніпегу, Ман. Ю. Люльчак, голова.

Передплата на рік $4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

ПЕРЕДВИБОРЧА ВОРОХОБНЯ.

Вибори, вибори, вибори! — тільки й чуєш на кожному розі, тільки й читаєш на кожній шпальті буржуазних газет. Буржуазні партії виробляють вже свої кличі, якими вони будуть морочити голови виборцям. Бубудь виголошувати ці кличі, джонглювати ними, щоб на другий день після виборів забути про них.

Про це вже каже навіть сама буржуазна преса. Вінніпегська "Фрі Прес" з 9. липня так таки дослівно й пише:

"В більшости крик, що його роблять підчас виборчої кампанії, не має ніякого значіння. Він тратить своє значіння в день виборів, а кілька днів пізніше маса виборців дивується, як це сталося, що вона придавала йому значіння".

Але це не шкодить тій газеті самій робити цей виборчий крик, видвигати кличі й казати виборцям, що не робить ріжниці, до якої партії належить кандидат, але раз він стоїть за цими кличами, то на него треба голосувати.

Для виборців західної Канади "Фрі Прес" видвигає такі кличі:

Зниження тарифи на необхідні для життя продукти, зменшення платні за перевіз головних товарів залізницею, негайне докінчення гудсонбейської залізниці, опозиція до централізації банків в руках невеличкої групи одиниць в східній Канаді.

Піддаючи ці кличі, газета каже, хай собі самі виборці подумають над тим, хто ці кличі обороняє.

Отже на ділі таке саме виборче замазування. Нікотра з капіталістичних партій цих кличів не любить, однак дурять ними виборців одна перед другою, щоб дістати їх голоси в день виборів, а щоб на другий день після виборів забути про них.

Але все-ж таки виборча боротьба цього року навіть між самими капіталістичними партіями буде завзята. І поза всякими поверховними їх кличами, що будуть тільки заслоною, критиметься між ними глибоке розходження, про яке вони говорять через зуби і досить дипльоматично. Про це розходження говорять і англійські газети. До цієї виборчої боротьби в Канаді приглядатимуться й инші англійські домінії.

Чи зрозуміють цю боротьбу канадійські робітничі і фармерські маси? Навряд. Коли-б зрозуміли, то не слухали-б блудних кличів буржуазних партій, але видвигнули-б свої власні кличі і під ними солідарно пішли-б до виборчої урни.

Робітничі організації починають дещо ворушитися, сама буржуазія заставляє їх до цего та те, що на їх очах діється. І дуже можливо, що сегорічна виборча кампанія збудить канадійське робітництво до політичного життя. А час вже, щоб збудила.

БУДУЙМО ОРГАНІЗАЦІЮ.

III.

В минулих двох числах ми вказали на потребу для робітників політичних і трейд-юніонних організацій. Сказали стільки, скільки можна сказати в газетній статті. На цему-ж місці скажемо дещо про потребу освітньої організації для працюючих.

Кажуть, що освітні організації є ознакою культурности народу, чи кляси. Ми кажемо, що не тільки освітні організації є цею ознакою, але й політичні, економічні та запомогові.

Живемо-ж ми в столітю машин, електрики, радія, в столітю організованого виробу товарів, міжнароднього товарообміну, величезних тростів, централізації всіх родів продукції.

Все це великі здобутки цивілізації, всі вони є для користи людства. Але невеличка група міцно зорганізованих людей всі ці здобутки цивілізації й людського генія прибрала до своїх рук, зробила цілісе своєю приватною власністю, склала закони, які це рабівництво чужої праці освячують і ту приватну власність обороняють — та використовує всі ці найновіші винаходи для дальшого ще більшого визиску працюючих.

Колись, за часів примітивного господарства, дідич нагаєм гнав на свій дан селянина чи робітника. Нині вже "воля", "демократія", ніхто не силує робітника працювати, а проте бачимо, що робітник чи фармер так само залежний від капіталіста, як за панщини був залежний його дід від поміщика. Мало того, колись поміщик нагаєм гнав селянина на роботу, а нині робітник ходить попід двері фабрики чи по міських офісах і не має роботи. Колись селянин був голодний і холодний, бо не мав клаптя власної землі, а працював все на панській і для пана, а нині селянин чи фармер має власну землю, цілий вік на ній працює "сам для себе" — і проте такий самий голодний і холодний, як був за панщини його дід чи прадід.

І чому це так — він ніяк цего не може зрозуміти. Колись він хоч знав того пана, який забірав його працю, а нині він його не бачить, не знає. Він бачить тільки агента, шерифа, банкового клерка, який може навіть є його власним сином.

Але як панщизняний чоловік, будучи цілком неписьменний і немаючи поняття про світ, не знав, чому він є невільником свого пана, так-нині навіть письменний робітник чи фармер не може ніяк зрозуміти чому він в "демократичній" країні, зі всякими там свободами слова (на папері), думки, переконань, політичних та релігійних поглядів — є невільником капіталістичної системи.

Не може зрозуміти він тому, що в порівнанню до сучасної складної капіталістичної машини визиску він так само неписьменний, несвідомий, а може навіть більше, як в свій час панщизняний невільник був несвідомий тодішньої системи.

Правда, тепер є школи і в багатьох капіталістичних країнах є обовязкове, примусове навчання в нищих школах. Є країни, що хваляться високим процентом грамотности свого населення — але що з того? В тих школах скорше притупляють мізок людей, чим його розвивають. А коли й розвивають, то тільки в корисному капіталістам і цілій капіталістичній системі напрямку. Так, капіталістам потрібні грамотні робітники, тому вони й дають їм відповідну школу. Капіталістам потрібні такі робітники, щоб вони вміли записувати числа, зводити рахунки, заадресувати, записати; їм потрібні техніки, інжинери, писарі, телеграфісти, стенографісти й вони вчучують собі цих грамотних автоматів. І виходить, що чоловік, як то кажуть, грамотний, а не друкований. Знає свій фах, а поза цим — світ клином. В наслідку, не тільки з нищих шкіл, але й з середніх виходять (за малими виїмками) завзяті оборонці системи визиску, а навіть пізніше самі жертви тої системи.

Значить — є культура, є цивілізація, є школи всіх степенів, є кольосальна література, є високо розвинена техніка — але все воно служить системі визиску.

Не дивно, що часами чути такі голоси визискуваних цею системою, що всі ці машини повидумувані тільки для того, щоб позбавити великої частини робітництва куска хліба, що завдяки цим машинам робітник в десятеро більше виробляє для капіталіста, що завдяки їм капіталісти знижують робітникам заробітну платню — що через це приходить до такої завзятої страйкової боротьби, страшної своїми наслідками для робітничих родин, як от страйк текстільників в Пасейку, як страйк майнерів в Англії, як робітничі страйки по цілому світі.

Так то воно — так, але часи биття робітниками машин пройшли. Свідомий робітник розуміє, що машина є приятель чоловіка, тільки треба її вирвати з рук приватного власника й зробити власністю працюючої громади. Але коли та громада не є свідома, неорганізована, то вона ніколи цеї машини не зробить своєю власністю. Коли-ж вона, як то кажуть, стихійно збунтується й вирве машину визиску з рук капіталістів, то через свою несвідомість і неорганізованість поломить цею машиною свої власні руки.

Значить, робітникам потрібно не тільки організуватися до боротьби за визволення машини визиску з рук капіталістів, але треба вчитися, освідомлятися, щоб, вирвавши цю машину, знати, як нею керувати. Значить, робітникам потрібна освіта, освіта й ще раз освіта.

Та про це иншим разом.

"УКРАЇНІЗАЦІЯ" ПО РУМУНСЬКИ.

На сторінках "У.Р.Р." ми часто подаємо вісти з Буковини й Бесарабії про те, як там живеться українському населенню під пятою румунських бояр. Та це тільки частина вістей про ці події дістається на шпальти газет. Румуни не тільки не дають дихати українському трудовому населенню в своїй латаній державі, але вони просто всякими шахрайськими способами вигонять його з його власних прадідівських земель.

Французька комуністична газета "Іманіте" описує положення тих українських селян, що їх румунська влада ріжними підступними способами вигнала з Бесарабії.

Як відомо, поруч з нечуваноожорстоким тягарем, населення Бесарабії зазнає ще страшні злидні від голоду та величезного тягару боярського податку. І ось в звязку з голодом, що нищить сільське населення Бесарабії, румунський уряд вжив ту-ж методу, що він нею вирішував питання національних меншостей: заохочування до еміграції. Сила силенна урядових еміграційних бюр намовляє селян роспродувати усе їх майно та емігрувати до Америки. Адже-ж селяне гадають, що Америка це сінонім Злучених Держав Америки.

В дійсності-ж нещасних емігрантів не повезли до Злучених Держав, як цього сподівалися. Де-яких вивезли до Бразилії, инших на остров Кубу. Багатьох залишили в Шербурзі, у Франції, де вони й досі чекають на пароплав до Америки. Знов инших висадили на ріфському узбережжі. Марокканці взяли спочатку їх на важкі роботи, а потім забрали як "волонтерів" до ріфського війська. Вони здалися в перших-же боях Французам, і ці їх засудили на каторгу. Тепер вони перебувають на каторзі в ріжних місцевостях Африки...

Від тих, що потрапили до Бразилії, надходять розпучливі звістки. Їх просто продали як невільників місцевим плянтаторам. Але ці ще порівнюючи щасливіші. Більшість втікла від голоду з Бесарабії лише для того, щоб знайти його на другому боці Атлянтику.

Газета "O Globo" в Ріо Де Жанейро пише: "Перед нами телеграма з Калто Гранде, в якій повідомляють про 300 румунських кольоністів та їх родини, що не знають, що їм робити. Діти цих Румунів по-дня вмірають від голоду з злиднів". Ці "Румуни" — це ті-ж таки бесарабські селяне.

Так румунська боярська окупаційна влада обезкровлює окуповану країну. Для пануванія в ній — усі методи добрі. Терор, сігуранца, економічне нищення — все це доповнюється ще й прикрашується еміграційною "допомогою".

III—т.

ЩЕ ДВІ ТРАГЕДІЇ В ПАРИЖІ.

Дня 7. червня в Парижі покінчив самовбивством своє життя відомий провідник грузинських (і російських) меншовиків Чхеідзе. Він бритвою перерізав собі горло. З приводу цего московська "Правда" пише:

"Чхеідзе безславно закінчив своє життя самітний, розчарований, забутий, ворожий справі революції, не зрозумівши значіння великих політичних подій, які йшли всупереч бажанням й прагненням його та всіх його однодумців. Але Чхеідзе був меншовик. На всі питання, які поставила клясова боротьба, він з усіх лідерів меншовиків відповідав найбільше ухиляючись — "еластично", безпринціпово, і саме через це Ленін охарактеризував його в період боротьби з ліквідаторством, як "колопартійного соціял-демократа".

В перші часи російської революції Чхеідзе був головою ради робітничих та жовнірських депутатів, потім був міністром Керенського, а нарешті провідником контрреволюції на Кавказі. Після поразки — еміграція, злидні, вислуговування сильним світа цего. Нарешті, як каже "Правда", "нікому не потрібний, оганьблений, самітний перед лицем розбитих ілюзій... сам собі припинив життя".

Цікаво, що французькі меншовики під проводом Реноделя старалися всіма силами замовчати це самовбивство Чхеідзе, а в російській меншовицькій газеті "Дні" вже в наборі було викинено замітку про замах на самовбивство Чхеідзе. Комуністична газета "Іманіте" запитує меншовиків і редакцію їх газети "Котідієн", чому вони замовчували цей замах.

***

Друга трагедія сталася 10. червня, коли на вулиці Парижа вбито грузинського журналіста-публіциста Григорія Вешапелі. Убивця Мерабашвілі — грузинський меншовик.

Григорій Вешапелі був лідером національно-демократичної партії в грузинських установчих зборах і навіть заступником голови цих зборів до радянського перевороту. Його вирядженo було з Грузії до Парижа делегатом для переговорів з капіталістичними урядами. Тут він побачив всі капіталістичні інтриги, що снувалися довкола Грузії і змінив свій світогляд щодо радянської влади та европейської демократії. Він відтак поїхав в Радянську Грузію, а повернувши назад за кордон почав видавати спершу в Берліні, а потім в Парижі газету "Нова Грузія", в якій обороняв радянську владу. Так він став провідником прихильників радянської влади серед Грузинів за кордоном.

Грузинські меншовики, маючи попертя серед своїх французьких побратимів, часто нападали по бандитські з киями й револьверами на збори цеї грузинської радянської громади й нарешті засіли 10. червня на лаві обжалованих за свої бандитські вчинки.

Коли Вешапелі вертав з цієї розправи, на вулиці підійшов до него убійник, бувший офіцер царської армії і "драматичний артист", Мерабашвілі, й двома вистрілами вбив його в присутности його дружини.

Ілько Борщак в харківських "Вістях" пише, що покійний дуже цікавився українською справою, часто цитував твори Шевченка, а перед смертю збірався дати до своєї газети перекладені на грузинську мову "Каменярі" І. Франка.

Він знав, що меншовики на него дуже відають і не спиняться навіть перед вбивством, і за годину до смерти казав, жартуючи, Ількові Борщакові в суді: "Дивіться, як забють, напишіть некрольог в "Українських Вістях".

А годину пізніше куля білогвардійського меншовика, соціял-демократа, поклала його трупом.

Умовлено було хоронити його в 3-ій годині по полудні, але французька поліція в останній хвилі сказала похоронити в 10-ій годині рано, щоб в той спосіб уникнути демонстрацій.

Мусій.

НА ШПАЛЬТАХ ГАЗЕТ.

В палестинському царстві.

Др. В. Вайсль містить у віденській "Neue Freie Presse" статтю з Палестини й про Палестину. В цій статті він каже:

"Тепер в країні спостерігається величезна господарська криза. Вона ви являється зокрема в безробітті, що все зростає. Коло 5,000 робітників працюють лише три дні на тиждень. Передбачається в ближчому часі закриття одної з найбільших мебельних фабрик та цегляної. Протягом одного тижня в Тель-Авізі збанкротували та припинили торговлю 25 склепів. В єврейській Палестині панує найтяжча криза, яку країна бачила від часів війни. "Криза" — це вже не досить характерне означення того, що відбувається в Палестині; там панує нині такий стан, який був в Австрії в 1922 році, себ-то стан безпорадности та безнадійности — в економічному та фінансовому обсягові. Цьому безнадійному стану без закордонної допомоги нема порятунку".

Далі скаржиться, що англійська кольоніяльна влада зробила з еміграції Євреїв до Палестини жерело прибутків, як також обложила населення великими податками.

Винниченко й погромницькі гасла.

Тому, що після вбивства Петлюри почали лунати на шпальтах українських націоналістичних газет погромницькі гасла, щоб відімстити на Євреях вбивство Петлюри, В. Винниченко виступив на шпальтах львівського "Діла" з довгою статтею, в якій пятнує ці гасла. Характерним є, що Винниченко виступив якраз на шпальтах тої газети, яка в старому краю найбільше ці погромницькі гасла розвивае.

Доказавши, що не можна "мститися цілій нації за смерть одної особи", Винниченко каже, що

"...з огляду хоча-б тільки самої української національної державности, кожний тверезий політик повинен раз у раз брати в розрахунок той факт, що на Україні живе кілька мілионів інонаціонального, здібного, активного населення, що грає в економічному процесі краю поважну ролю. І з цього також погляду настрої помсти за убійство С. Петлюри є шкідлива річ. Бо ясно, що жидівство, нацькане ними, буде всіма силами горнутись до Руських, до Москви, навіть до реакційної, і старатись не допустити чистої національної влади на Україні, хоч-би вона була якнайреволюційніша, бо в Москві принаймні немає ніяких містливих аспірацій".

Як бачимо, то Винниченко опамятує "щирих Українців" не робити собі ворогів серед Євреїв, бо в цей спосіб наженеться їх до Москви, а втратиться для української державности.

Отже — "треба всюди приятеля мати".

Чи можливий єдиний фронт.

Ми багато читаємо про створення єдиного українського націоналістичного фронту з приводу вбивства Петлюри (чи не при допомозі Пілсудского? — Газетяр). Про це Винниченко в згаданій статті в "Ділі" пише таке:

"Доводиться чути з приватних джерел, що в звязку з цим убивством навіть виникає думка про створення якогось "єдиного національного фронту" для оборони якихсь національних інтересів, для вияву якоїсь української солідарности. Розуміється, це тільки вияви непоміркованих емоцій окремих людей. Обєднання справжніх соціяльно-політичних течій відбувається на грунті якоїсь спільности соціяльно економічних та політичних інтересів, а не на психольогічних настроях, викликаних смертю якоїсь особи. Ніякого такого "єдиного фронту" не може бути, а як на еміграції щось подібне виникне, то цей 'фронт' так собі й залишиться серед купки емігрантів, не зачепивши широких мас України".

А "Діло" каже, що воно хоч містить "отсі" уваги нашого "шан. письменника і громадянина", то проте свій розум має.

Газетяр.

УКРАЇНЦІ В Р.С.Ф.Р.Р.

Поза межами України в Радянському Союзі живе зараз біля 6 з половиною мілионів Українців. Це спадщина ще часів царату, що переселенням селянської бідноти України давав раду з хвилюванням села проти поміщицтва. В РСФРР Українці живуть у пятьох великих районах — на Північному Кавказі, в центральному промисловому районі, в Надволжі, в Сибіру і на Далекому Сході. Крім того в північній частині Гомельської губ. живе 110,000 Українців і значно меншими групками по деяких инших губерніях. Отже питання про справедливе задоволення потреб національно-культурного життя цього Українського населення на терені Р.С.Ф.Р.Р. стає негайною потребою.

Український відділ радянських національних меншостей Радянського Союзу вживає всіх заходів, аби решткі бюрократизму, що иноді траплялися в розвязанні нац.-культурної потреби назавжди усунути.

Коли в Р.С.Ф.Р.Р. живе до 6 з половиною Українців, то кількість дітей шкільного віку з грубих цифр складає не менш як 65 тисяч. Щоб дати їм можливість вчитися рідною мовою, потрібна значно більша кількість комплектів шкіл. В цьому році по всій Р.С.Ф.Р.Р. українських шкіл 1-го ступня було 1,426. Протягом ближчих пяти років передбачається перевести на українську мову викладання в 4,386 школах.

Але крім цього рівнобіжно з переводом в цей-же термін треба відкрити ще 6,856 шкіл 1-го ступня. При такій великій кількості шкіл дуже важко забезпечити їх достатньою кількістю українських учителів. Щорічна потреба в учителях для 1-го ступня сягає 1,104. Щоб мати таку кількість учителів український віддія ухвалив протягом 5-ти років відкрити 26 педтехнікумів, 72 одноріч. учительських курсів і низку курсів для підготовки вчителів з Українців.

Програму роботи намічено дуже велику. Крім широкої сітки шкіл в програмі намічається відкрити нові хати-читальні, бібліотеки, постачати їх літературою, організувати гуртки і т. ин. Робота передбачається велика, але за те й грунт сприяючий. Особливо протягом останніх років дуже зросла активність поміж Українцями, що являють собою нацменшість в Р.С.Ф.Р.Р

Отаман Семенов, що вславився своїм страшним бандитизмом на Сибіру підчас революції, почав тепер проповідувати релігію.

Каже, що в той спосіб зловить два зайці: душу спасе й комуністів повалить.

***

В Болгарії клопіт. Король Борис поїхав женитися і не сказав куди й з ким.

Кажуть, що поїхав до Женеви.

Чи не думає він часом оженитися з Лігою Націй?

***

"Кан. Українець" пише, що в Йорктоні, Саск., відбувся греко-католицький "переломовий з'їзд".

А дехто з Українців скаржиться на брак термінів в українській мові.

До "Кан. Українця" за ними.

***

Вже найшовся в Галичині "реальний політик", а ним є др. Теофіль Окуневський. Він кличе всіх галицьких редакторів і адвокатів не мріяти про самостійну державу від Сяну аж по Дон, але поїхати до Пілсудского до Варшави та впросити його, щоб він "автономією" для Галичини звеселив "зледащілу душу" українських народніх діячів.

***

Бувший німецький кайзер отримує багато гратуляцій за те, що виграв плебісцит, а з ним і майно вартости 650 мілионів доларів.

Ці гратуляції належаться не кайзерові, а німецьким соціял-демократам.

***

15 мілионів голосувало проти віддання кайзерові майна, а лише пів мілиона за відданням — і проте кайзер виграв.

Демократична більшість.

***

— Хто то так гарно співає?

— То я з батьком.

А хто то так по-собачому затягає.

— То батько сам.

***

— Хто то спільно видає греко-православні молитовники в Польщі?

— Огієнко, Стечишин, Арсенич, Боянівський, Укр. Червоний Хрест в Канаді під благословенням митрополита Діонисія.

Хто то пише гратуляційні листи до президента Польщі Мосціцкого.

— Православний митрополит Діонисій з яким ні "Укр. Голос", ні греко-православні діячі в Канаді не мають нічого спільного. Так бодай вони кажуть.

***

Апостол Петро вирікався Ісуса Христа три рази й проте дістав ключі до раю.

***

— Бачиш, той консервативний агент ніколи нічого не робить, а таким "спортом" ходить.

— Бачу... Мельникова свиня завжди тлуста.

***

Шікаговський суддя Д. М. Бротерс каже:

"Ви не можете заборонити людям женитися, але можете заборонити розводитися. Наш святий закон про женячку перетворився в "джаз", він так став проституцією в моралі й етиці, як "джаз" став проституцією в музиці. Це-ж всім відомо, що у нас людина може рано розвестися, а по полудні знову оженитися".

Цей суддя каже, щоб встановити такий закон, який позволяв би людям розводитися лише два рази.

***

Мієн сформував кабінет міністрів — з капіталістів.

Куркуленко.